

23.11.2016

POL-2016-15183

Jakelun mukaan

SMDno-2015-1740; 27.10.2016

Poliisihallituksen lausunto poliisilain 2 luvun muuttamisesta

Taustaa

Poliisihallitus on tutustunut esitykseen poliisilain 2 luvun muuttamisesta koskien turvallisuustarkastuksia. Nyt esitettävillä muutoksilla poliisin toimintaa selkeytetään ja sitä kautta parannetaan. Hyvä asia on myös, että turvallisuustarkastukset oltaisiin ulottamassa koskemaan myös laittomia esineitä ja aineita. Näin erityisesti musiikkifestivaaleilla voidaan tarkastuksilla tehokkaammin estää huumausaineiden vienti festivaalialueelle tai sen läheisyyteen. Erityisesti hallituksen esityksessä on hyvin avattu turvallisuustarkastuksiin liittyviä kysymyksiä sekä niiden suorittamiseksi tehtäviä menetelmiä, kuten poliisikoiran käyttö.

Lainsäädäntöhanketta on valmisteltu yhteistyössä Poliisihallituksen kanssa. Poliisihallitus on pyytänyt kaikilta poliisilaitoksilta lausuntoa nyt lausuttavana olevasta poliisilain 2 luvun muuttamisesta.

Yleistä

Esityksessä (s. 12) todetaan, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännön mukaan yksityisyyden suojaan puuttuminen voi lailla säätämistäkin huolimatta olla ongelmallista Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan näkökulmasta, jos toimeenpanovallan harkintavaltaa ei ole rajoitettu. Esityksen mukaan ehdotetuissa säännöksissä toimivaltuus on rajattu alueellisesti ja lain myötä tilaisuuteen osallistuvan voidaan edellyttää varautuvan ehdotetun laajuiseen turvallisuustarkastukseen poliisin suorittamana.

Alueellisen rajoituksen lisäksi lain tulisi olla tarkkarajainen sen suhteen, millä edellytyksillä poliisi voi tarkastaa tietyn alueelle saapuvan tai alueella tai sen välittömässä läheisyydessä olevan henkilön. Alueella työskentelevillä poliiseilla on oltava selkeä kuva siitä, millä perusteilla heillä on lainmukainen oikeus suorittaa tarkastuksia.

Yksityiskohtaisia huomioita

Tarkastettavat henkilöt on ehdotetussa 12 a §:n 1 momentissa jaoteltu tilaisuuteen saapuviksi, tilaisuudessa oleviksi sekä alueen välittömässä läheisyydessä oleviksi.

sydessä oleviksi henkilöiksi. Toisin kuin voimassa olevassa 12 §:ssä, esitetyssä 12 a §:n 1 momentissa ei enää mainittaisi poliisin oikeutta tarkastaa tilaisuudesta poistuva henkilö. Poistuva henkilö on mainittu ainoastaan 2 momentin rajoitussäännöksessä.

Poliisihallitus esittää ehdotettua poliisilain 2 luvun 12 a §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että poliisilla olisi oikeus tarkastaa myös tilaisuudesta tai majoitustiloista poistuva henkilö. Tarkastus tulisi saada tehdä ilman, että sen edellytyksenä olisi järjestyshäiriö tai muu ilmennyt erityinen syy.

Perustelut muutosesitykselle:

Varsinkin yleisötilaisuuksissa kuten erilaisilla festivaaleilla yleisöä liikkuu jatkuvana virtana tilaisuuteen sisälle ja pois päin. Tilaisuuden toimeenpanopaikalla ja sen välittömässä läheisyydessä ei ole helppo todeta, että kuka on poistumassa ja kuka jäämässä välittömään läheisyyteen esimerkiksi tahtuma-alueen portin tuntumaan. Kokemusperäisen poliisitoiminnallisen tiedon perusteella esimerkiksi huumausaineita välitetään myös tilaisuuden järjestämispaikalla tai majoitustiloissa olevista kätköistä välittömään läheisyyteen. Näin ollen on tarpeen, että paikalla tai välittömässä läheisyydessä oleva voidaan tarkastaa. Lisäksi päältä haistavaa koiraa käytettäessä ei koiran toimintaa voida ohjata niin, että se haistelisi suuresta yleisömassasta vain yhteen suuntaan liikkuvat henkilöt.

Edellä esitetyn muutoksen voidaan katsoa itse asiassa ilmenevän lakiehdotusta koskevasta perustelusta sivulta 12, jossa lausutaan, että *"ehdotettu säännös koskisi säännöksessä tarkoitetuista tilaisuuksista tai tiloista poistuvaa sellaista henkilöä, joka ei ole enää tilaisuuden tai majoitustilojen välittömässä läheisyydessä"*. Poliisihallitus pitää kuitenkin tarpeellisena, että tämä periaate ilmenee suoraan ja selvästi kirjoitetusta lakitekstistä ja ettei sen soveltaminen olisi tulkinnanvaraista.

Esityksessä todetaan, että turvallisuustarkastus voitaisiin suorittaa erityistä suojelua edellyttävien tilaisuuksien lisäksi myös erityistä valvontaa edellyttävässä tilaisuudessa. Lisäksi todetaan, että ehdotetun sääntelyn piiriin eivät kokoontumislain 2 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla kuuluisi sellaiset tilaisuudet, joita osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voitaisiin pitää luonteeltaan yksityisenä.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 9) 12 a §:ää koskevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi todetaan seuraavaa: *"Voimassa olevaan säännökseen verrattuna uutta olisi se, että turvallisuustarkastus voitaisiin suorittaa paitsi vaarallisten esineiden varalta, myös sen varmistamiseksi ettei henkilöllä ole hallussaan esineitä tai aineita, joiden hallussapito tilaisuudessa on muuten lain nojalla kielletty. Esineisiin ja aineisiin, joiden varalta turvallisuustarkastus voitaisiin tehdä, kuuluisivat siten esimerkiksi kokoontumislain 23 §:n 3 momentin nojalla tilaisuudessa kielletyt alkoholijuomat tai kokoontumislain 20 §:n nojalla annetun määräyksen mukaan tilaisuudessa kielletyt aineet."*

Vaikka edellä olevassa todetaan sana esimerkiksi, niin tässä yhteydessä tekstiä tulisi ehkä kuitenkin selventää siten, että vaikka kokoontumislain 20

§:n mukaista määräystä yleisötilaisuuteen ei olisi annettukaan, niin kuitenkin vaarallisten esineiden tuominen tilaisuuteen olisi kielletty.

Muita huomioita

Poliisihallituksen käsityksen mukaan erityistä valvontaa edellyttävän tilaisuuden ja yksityisen tilaisuuden rajapinta ei ole esityksessä riittävän selkeä. Esimerkiksi poliisin kenttätoiminnassa tulisi tietää, voidaanko tarkastusoikeus ulottaa rikolliseksi luokiteltavan moottoripyöräkerhon kesäjuhliille saapuviin henkilöihin? Moottoripyöräkerhon kesäjuhla on luonteeltaan yksityinen, mutta sen vaikutukset ulottuvat yleiseen alueeseen ja naapurustoon.

Lakiehdotuksessa ei myöskään oteta kantaa turvallisuustarkastuksen suorittamiseen vastaanottokeskuksissa. Onko vastaanottokeskus tulkittavissa erityistä suojelua edellyttäväksi tilaisuudeksi? Vai onko tarpeen ottaa lainkohtaan lisäyksenä erityinen kohde ja sen suojelu?

Käytännön poliisitoiminnassa on havaittu vastaanottokeskuksissa asukkaiden varaavan lyömä- ja teräaseita haltuunsa. Poliisin suorittaessa virkatehtävää vastaanottokeskuksessa on ulko- ja / tai sisäpuolelle kokoontunut henkilöitä aiheuttamaan häiriötä ja osoittamaan mieltään poliisin toimenpiteitä vastaan. Voidaanko tällöin tulkita, että käsillä on erityistä valvontaa vaativa tilaisuus?

Poliisijohtaja

Timo Saarinen

Poliisiylitarkastaja

Mika Heinilä

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 23.11.2016 klo 10:42. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

<Kirjoita tähän>

Jakelu

Sisäministeriä kirjaamo@intermin.fi
Ylitarkastaja Jarkko Nieminen jarkko.nieminen@intermin.fi

Tiedoksi

Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen
Poliisihallitus esikunta
Poliisiylitarkastaja Niina Uskali